

Okul Öncesi Öğretmenleri İçin e-Mentörlük Temelli Eğitim (e-Mente: ÖÖÖ)

Editörler:

Prof. Dr. Serap ERDOĞAN

Dr. Gelengül HAKTANIR

2. Baskı

Editörler: Prof. Dr. Serap ERDOĞAN - Dr. Gelengül HAKTANIR

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİ İÇİN E-MENTÖRLÜK
TEMELLİ EĞİTİM (E-MENTE: OÖÖ)**

ISBN 978-605-241-563-4

DOI 10.14527/9786052415634

Bu araştırma 115K419 nolu 1001-TÜBİTAK Bilimsel ve Teknolojik
Araştırma Projelerini Destekleme Programı kapsamında desteklenmiştir.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**idir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Nisan 2019, Ankara

2. Baskı: Şubat 2021, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür

Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Çetin

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1

Yenimahalle/ANKARA

Tel: 0 312 395 85 71

Yayıncı Sertifika No: 36306

Matbaa Sertifika No: 47479

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay/ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51

Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Serap ERDOĞAN - Dr. Gelengül HAKTANIR

YAZARLAR

Dr. Nalan Kuru, Uludağ Üniversitesi
Dr. Nurbanu Parpucu, Anadolu Üniversitesi
Demet Koç Tüylü, Uludağ Üniversitesi

ÖNSÖZ

Öğretmenlik mesleği bütün ülkelerde her zaman saygı duyulması istenen, bunun için çaba gösterilen bir meslek olmuştur. Eğitim konularında gelişmiş ülkelerde başarılı çalışmalar yapılıyor olmasına karşın az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki durum incelendiğinde daha atılacak çok kapsamlı adımlar olduğu görülmektedir.

Eğitim sistemimizde nicelikle ilgili mevcut problemler için önlemler alınmakta ancak nitelikle ilgili problemlerin çözümü için köklü değişikliklere gitmede sıkıntılar yaşanmaktadır.

Öğretmenlerle ilgili gerçekleştirilen düzenlemeler daha çok "öğretmen yeterliklerinin tanımlanması", "öğretmen adaylarının yetiştirilmesi", "atamalar ve istihdam edilebilirlik" üzerinden şekillenmektedir. Eğitim sisteminin amaçlarına ulaşabilmesinin yolu ise adeta görev yapmakta olan öğretmenlerin özverilerine bırakılmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığının öğretmenleri ilgilendiren ileriye dönük planlarına bakıldığında bakanlık tarafından hazırlanan ilk stratejik planın, 2010–2014 yıllarına ait olduğu görülmektedir. Bu plan değerlendirildiğinde; belirlenen stratejik amaç, stratejik hedefler ile performans göstergelerine %63 oranında tamamen ya da makul düzeyde ulaşıldığı belirtilmektedir. Ardından bu planın sonuçları da dikkate alınarak, kalkınma planları ve programlarında yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kaynakların etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verilebilirliği ve saydamlığı sağlamak üzere Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2015–2019 Stratejik Planı hazırlanmıştır. Bu planda 8 faaliyet alanında yapılması gerekenler ve stratejik adımlar belirlenmiştir.

Öğretmenlerin hizmetiçi eğitimlerinde yeni bir yöntemin denendiği bu projenin amaçları belirlenirken stratejik planda belirtilen hizmetler arasından aşağıdakiler dikkate alınmıştır:

- Hayat boyu öğrenme kapsamında eğitim ve öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesi
- Kişisel, eğitsel ve mesleki rehberlik faaliyetlerinin yürütülmesi
- Çalışanların mesleki gelişimlerine yönelik faaliyetlerin yürütülmesi
- Eğitim ve öğretim teknolojilerinin öğrenme süreçlerinde etkin kullanılmasına yönelik altyapı çalışmalarının yürütülmesi

Bunların yanı sıra projenin içeriğini oluşturmada bilimsel araştırma sonuçları da yol gösterici olmuştur. Öğretmenlerin; mesleki bilgileri, mesleki algıları, örgütsel bağlılıkları, iş doyumunu düzeyleri ve mevcut durumları farklı kurum ve kişiler tarafından yıllardır incelenmekte, sonuçlar kongrelerde tartışılmakta ve makale olarak dergilerde ilgililerin dikkatine sunulmaktadır. Bu araştırmaların sonuç bölümlerinde genel olarak “Öğretmenleri psikolojik olarak mesleklerine bağlayacak, onlarda olumlu duyguların gelişmesine sebep olacak düzenlemelerin gerçekleştirilmesi öncelikli politikalar arasında ele alınmalıdır” şeklinde önerilerde bulunduğu görülmektedir.

Öğretmenlerde bu olumlu duygular nasıl gelişir? Diye düşünüldüğünde motivasyon kavramı öne çıkmaktadır. İnsanların mesleklerine değer vermeleri içsel motivasyon ve dışsal motivasyon bağlamında bir uyumun eşit oranda yakalanması ile mümkün olabilir. Öğretmenlerin profesyonellik, öz yeterlik ve güven algıları, çalışma özerklikleri, kendilerini ifade edebilmeleri ve ürettikleri hizmete ilişkin vizyonları ile destek sunabilme bilgi ve becerileri *içsel motivasyon*larını geliştirecektir. Öğretmenlik mesleğinin ekonomik koşullarını, çalışma ortamlarını, mesleki rollerini ve kurumsal süreçleri akredite edebilecek kamu ve kamu dışındaki tüm bağımlı-bağımsız paydaşlardan alınacak destek ise önemli bir *dış motivasyon* sağlayacaktır.

İçsel motivasyon için yapılan hizmet içi eğitim / yaşam boyu eğitim çalışmaları incelendiğinde çoğunlukla büyük gruplarla gerçekleştirildiği için kısa vadede yararlı oldukları ancak dikkatli dinleme, bilgiyi doğru algılama, kalıcı öğrenme-öğretme süreçleri yaşama, yaşatma, sunulan bilgilerin uygulanıp uygulanmadığının izlenmesi ve değerlendirilmesi açılarından soru işaretleri içerdiği saptanmıştır.

Bu nedenlerle, başka hangi yöntemler kullanıldığında bu sorunlar daha az yaşanabilir diye düşünülerek, danışan ile danışmanın web ortamında teke tek çalışabileceği yöntemler araştırılmış ve okul öncesi öğretmenleri için gönüllülük esasına dayanan, e-mentörlük sistemine dayalı tasarım tabanlı e-MENTE:OÖÖ programını geliştirmek ve geliştirilen programın etkililiğini sınamak amacıyla yola çıkmıştır.

Oldukça yoğun bir çalışma ile okul öncesi eğitim alanında çalışan öğretmenlerin gereksinim duyduğu konularda eğitim alabilecekleri, e-kitaplar, videolar ve örnek bilgi metinlerini içeren materyallerden oluşan bir eğitim programı geliştirilmiş, mentör-menti çalışma süreçleri ve ardından yapılan nitel ve nicel değerlendirmeler sonucunda da geliştirilen programın öğretmenlerin mesleki gelişimlerini desteklemede etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin eğitiminde teknolojinin kullanıldığı, teori ve uygulamayı birleştiren bir e-mentörlük uygulamasının ilk kez gerçekleştirildiği bu proje ile ulusal düzeyde planlanacak bir e-mentörlük sistemi için deneyim kazanılmış, alt yapısı hazırlanarak alana sunulmuştur.

Bu proje, 1001 TÜBİTAK Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı kapsamında 115K419 numaralı proje olarak desteklenmiştir. Bu projenin gerçekleşme sürecinde katkısı bulunan başta TÜBİTAK olmak üzere Milli Eğitim Bakanlığı yetkililerine, okul yöneticisi ve öğretmenlerine çok teşekkür ederiz.

Projenin tamamlanmasına yakın günlerde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2017-2023 yıllarına ilişkin olarak Öğretmen Strateji Belgesi hazırlanmış ve yayınlanmıştır. Belge incelendiğinde altı ana temadan birinin “*Sürekli Mesleki Gelişim*” olarak belirlendiği, bu temanın amaca ulaşması için yapılması gerekenlerden birinin ise “*Adaylık Sürecinden İtibaren Öğretmenlerin Kişisel ve Mesleki Gelişim Faaliyetlerinin Niteliğini Arttırmak*” şeklinde açıklandığı görülmüştür.

Milli Eğitim Bakanlığının öğretmenlerin çok yönlü gelişimini desteklemeyi önümüzdeki yıllarda da stratejik bir hedef olarak ele alması nedeniyle projemizin çıktılarının öneminin arttığı düşünülmektedir.

Proje Ekibi Adına Koordinatör
Prof. Dr. Gelengül Haktanır

TEŞEKKÜR

“Okul Öncesi Öğretmenleri için e-Mentörlük Temelli Eğitim (e-MENTE: OÖÖ)” başlıklı proje ile Türkiye’de okul öncesi öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini desteklemek için e-mentörlük yaklaşımına dayalı tasarım tabanlı “e-MENTE: OÖÖ” Programının geliştirilmesi ve etkililiğinin sınanması amaçlanmıştır. Planlanan bu araştırmanın birçok noktasında bize destekleri olan Dr. Özkan Özgüne, Dr. Aslı Yıldırım’a, Dr. Münire Aydılek Çiftçi’ye, Rabia Özene, Ümmühan Akpınar’a ve Dr. Gökçe Karaman’a gönülden teşekkür ediyoruz.

Proje Yürütücüsü

Prof. Dr. Serap Erdoğan

Araştırmacılar:

Dr. Gelengül Haktanır, Ankara Üniversitesi

Dr. Müge Şen, Ankara Üniversitesi

Dr. Ayşegül Ergül, Ankara Üniversitesi

Dr. Meral Ören, Anadolu Üniversitesi

Dr. Nalan Kuru, Uludağ Üniversitesi

Dr. Elvan Şahin Zeteroğlu, Uludağ Üniversitesi

Dr. Şule Erden, Çukurova Üniversitesi

Dr. Yasin Öztürk, Karadeniz Teknik Üniversitesi

Dr. Meral Beşken Ergişi, Karadeniz Teknik Üniversitesi

Danışmanlar:

Dr. Tanju Gürkan, Lefke Avrupa Üniversitesi

Dr. Abdullah Kuzu, Anadolu Üniversitesi

Dr. Volkan Yüzer, Anadolu Üniversitesi

Bursiyerler:

Dr. Nurbanu Parpucu, Anadolu Üniversitesi

Demet Koç Tüylü, Uludağ Üniversitesi

Ahmet Macun, Karadeniz Teknik Üniversitesi

Projenin gerek yürütülmesi gerekse araştırma sonuçlarının paylaşımında bize desteklerini esirgemeyen araştırmacı ve danışmanlarımıza yürekten teşekkür ediyoruz.

Projemizde menti olmayı gönüllü olarak kabul edip araştırma bulgularını oluşturan uygulamalarıyla bize destek veren okul öncesi öğretmenlerimize çok teşekkür ederiz.

1001 TÜBİTAK Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini
Destekleme Programı kapsamında yürütülen 115K419 Nolu
"Okul Öncesi Öğretmenleri İçin e-Mentörlük Temelli Eğitim (e-MENTE: OÖÖ)"
başlıklı projenin kapanış toplantısına katılımınızı dileriz.

Prof. Dr. Coşkun BAYRAK
Dekan

Prof. Dr. Mehmet GÜLTEKİN
Temel Eğitim Bölüm Başkanı

Tarih: 10 Haziran 2017 **Saat:** 09.00 - 15.00

Yer: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi E Blok Konferans Salonu Yunus Emre Kampüsü - ESKİŞEHİR

İÇİNDEKİLER

Önsöz	iii
Tablo ve Şekiller Listesi.....	xv

PROJE ÖZETİ	1
Project Summary.....	2

GİRİŞ	3
--------------------	---

LİTERATÜR ÖZETİ	5
------------------------------	---

YÖNTEM	13
---------------------	----

Araştırma Deseni.....	13
-----------------------	----

Çalışma Grubu.....	15
--------------------	----

Veri Toplama Araçları.....	15
----------------------------	----

Veri Toplama Süreci	18
---------------------------	----

Veri Analizi	20
--------------------	----

1.AŞAMA: Ön Hazırlık Sürecinde Yapılanlar	20
---	----

1.1 Proje İçin Çalışma Gruplarının Belirlenmesi	20
---	----

2. AŞAMA: Tasarım Tabanlı E-MENTE: OÖÖ Programını Geliştirme Sürecinde Yapılanlar	22
---	----

2.1 Okul Öncesi Öğretmenleri için e-Mentörlük Temelli Eğitim (e-MENTE: OÖÖ) Programının İçeriğinin Oluşturulması: TASARIM	22
---	----

2.1.1 Odak Grup Görüşmelerinin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi	22
--	----

2.1.2 Okul Öncesi Öğretmenleri için e-Mentörlük Temelli Eğitim (e-MENTE: OÖÖ) Programının İçeriğinin Oluşturulması.....	24
---	----

2.2 Tasarım Tabanlı E-MENTE: OÖÖ Programının Uygulanması: Analiz Sürecinde Yapılanlar.....	34
--	----

2.3 Tasarım Tabanlı E-MENTE: OÖÖ Programının Uygulanması: Tekrar Tasarım Sürecinde Yapılanlar	35
---	----

BULGULAR	37
1. Nitel Verilere İlişkin Bulgular	37
1.1 Odak Grup Görüşmelerine İlişkin Bulgular	37
1.2 Sınıf İçi Gözlemlere İlişkin Bulgular	38
1.3 Doküman İncelemesine İlişkin Bulgular	43
1.4 Tartışma Forumu Sorularına İlişkin Bulgular.....	44
1.5 Canlı Derslere İlişkin Bulgular	99
1.6 Öğretmen Gelişim Dosyasına İlişkin Bulgular	105
2. Nicel Verilere İlişkin Bulgular	116
2.1 Okul Öncesi Öğrenme Ortamı Değerlendirme Ölçeği Yeni Versiyonuna (ECERS – R)- İlişkin Bulgular.....	116
2.2 Modül Etkinlikleri Ön ve Son Değerlendirme Sorularına İlişkin Bulgular	118
2.3 e-Mentörlük Temelli Eğitim (e-MENTE: OÖÖ) Programının Genel Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular.....	120
SONUÇLAR VE TARTIŞMA	135
ÖNERİLER	147
KAYNAKÇA	151

TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Tasarım tabanlı araştırmanın uygulama basamakları.....	14
Şekil 2. Görev dağılımı.....	21
Şekil 3. Örnek modül içerik görüntüsü	26
Şekil 4. Örnek ön görüşme, tartışma ve son görüşme soruları görüntüsü	27
Şekil 5. Öğrenme materyalleri içeriği: Modüller içinde yer alan konu anlatım videoları benim için faydalı oldu.....	121
Şekil 6. Öğrenme Materyalleri İçeriği: Konu anlatım videolarındaki anlatım videolarındaki içerik yeterliydi	121
Şekil 7. Öğrenme Materyalleri İçeriği: Konu anlatım videoları dışında sunulan kaynaklar yeterliydi	122
Şekil 8. Öğrenme Materyalleri İçeriği: Ön ve son değerlendirme soruları sunulan eğitim materyalleri içeriği ile örtüşüyordu	122
Şekil 9. Destek ve Etkileşim: Öğrenmemi destekleyen araçlar etkinlik videoları, kaynaklar vb. sunmaktadır	123
Şekil 10. Destek ve Etkileşim: Mentörüm ile öğrenmemi destekleyen bir süreç yaşadım	123
Şekil 11. Destek ve Etkileşim: Mentörüm modüllerden sıkıldığım, yorulduğum ve kafa karışıklığı yaşadığım zamanlarda beni motive edebildi	124
Şekil 12. Destek ve Etkileşim: Konuyla ilgili akademik bir yardıma ihtiyaç duyduğumda mentörüm ile rahatlıkla ulaşabildim.....	124
Şekil 13. Destek ve Etkileşim: Mentörümle kolaylıkla iletişime (telefon, whatsapp, e-posta yoluyla) geçebildim.....	125
Şekil 14. Destek ve Etkileşim: Mentörümle geçirdiğim tartışma soruları süreci verimliydi	125
Şekil 15. Tasarım: e-MENTE Öğretim Yönetim Sistemi arayüzünün (yazı tipi, boyutu, renk vb.) görselliği benim için uygundu.....	126
Şekil 16. Tasarım: e-MENTE Öğretim Yönetim Sisteminin arayüzü modüllere ulaşımımı kolaylaştırdı.....	126
Şekil 17. Tasarım: Videolarda çizim ve animasyon tabanlı görseller ilgi çekiciydi.....	127
Şekil 18. Tasarım: Videodaki anlatım dili etkiliydi.....	127
Şekil 19. Tasarım: Videoların süresi yeterliydi.....	127
Şekil 20. Öğrenme ve Erişebilirlik: Konu anlatım videosuna istediğim yerden erişebildim	128
Şekil 21. Öğrenme ve Erişebilirlik: Konu anlatım videosunu istediğim zaman seyredebildim	128

Şekil 22. Öğrenme ve Erişebilirlik: e-MENTE program kaynaklarına istediğim zaman mentörüm vasıtasıyla ulaşabildim	129
Şekil 23. Öğrenme ve Erişebilirlik: Video içeriklerini bireysel öğrenme hızımla takip edebildim	129
Şekil 24. Öğrenme ve Erişebilirlik: e-MENTE program kaynaklarını bireysel öğrenme hızımla takip edebildim	130
Şekil 25. Motivasyon ve Memnuniyet: e-MENTE: OÖÖ programı zevkli ve farklı bir uygulamaydı.....	131
Şekil 26. Motivasyon ve Memnuniyet: Eğitimde öğrendiğim konuları sınıfta uygulamaya çalıştım/uygulamak isterim	131
Şekil 27. Motivasyon ve Memnuniyet: e-MENTE: OÖÖ programı beni konuyla ilgili daha detaylı çalışma yapmaya teşvik etti	132
Şekil 28. Motivasyon ve Memnuniyet: Benzer bir uzaktan eğitimi tekrar almak isterim.....	132
Şekil 29. Motivasyon ve Memnuniyet: Arkadaşlarıma katıldığım bu programı öneririm.....	133
Şekil 30. Motivasyon ve Memnuniyet: e-MENTE: OÖÖ programının Türkiye’de öğretmenlerin mesleki gelişimini desteklemesi amacıyla yaygınlaştırılmasını öneririm.	133
Tablo 1. Veri analizi süreci	18
Tablo 2. Okul Öncesi Öğretmenleri İçin e-Mentörlük Temelli Eğitim (e-MENTE: OÖÖ) Programı Modül Materyallerine İlişkin Yapılan Çalışmalar	33
Tablo 3. İlk gözlemlere ilişkin bulgular	39
Tablo 4. Modül 1 Tartışma sorusu 1’è verilen yanıtlara ilişkin bulgular	44
Tablo 5. Modül 1 Tartışma Sorusu 2’ye verilen yanıtlara ilişkin bulgular	45
Tablo 6. Modül 1 Tartışma Sorusu 3’è verilen yanıtlara ilişkin bulgular	46
Tablo 7. Modül 1 Tartışma Sorusu 4’è verilen yanıtlara ilişkin bulgular	47
Tablo 8. Modül 1 Tartışma Sorusu 5’è verilen yanıtlara ilişkin bulgular	48
Tablo 9. Modül 2 Tartışma Sorusu 1’è verilen yanıtlara ilişkin bulgular	49
Tablo 10. Modül 2 Tartışma Sorusu 2’ye verilen yanıtlara ilişkin bulgular	50
Tablo 11. Modül 2 Tartışma Sorusu 3’è verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	51
Tablo 12. Modül 2 Tartışma Sorusu 4’è verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	52
Tablo 13. Modül 2 Tartışma Sorusu 5’è verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	53
Tablo 14. Modül 3 Tartışma Sorusu 1’è verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	54
Tablo 15. Modül 3 Tartışma Sorusu 2’ye verilen yanıtlara ilişkin bulgular	55

Tablo 16. Modül 3 Tartışma Sorusu 3'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	56
Tablo 17. Modül 3 Tartışma Sorusu 4'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	58
Tablo 18. Modül 3 Tartışma Sorusu 5'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	59
Tablo 19. Modül 3 Tartışma Sorusu 6'ya verilen yanıtlara ilişkin bulgular	60
Tablo 20. Modül 4 Tartışma Sorusu 1'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	62
Tablo 21. Modül 4 Tartışma Sorusu 2'ye verilen yanıtlara ilişkin bulgular	63
Tablo 22. Modül 4 Tartışma Sorusu 3'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	64
Tablo 23. Modül 4 Tartışma Sorusu 4'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	66
Tablo 24. Modül 4 Tartışma Sorusu 5'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	67
Tablo 25. Modül 5 Tartışma Sorusu 1'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	67
Tablo 26. Modül 5 Tartışma Sorusu 2'ye verilen yanıtlara ilişkin bulgular	68
Tablo 27. Modül 5 Tartışma Sorusu 3'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	69
Tablo 28. Modül 5 Tartışma Sorusu 4'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	70
Tablo 29. Modül 5 Tartışma Sorusu 5'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	72
Tablo 30. Modül 6 Tartışma Sorusu 1'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	72
Tablo 31. Modül 6 Tartışma Sorusu 2 ve 3'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	74
Tablo 32. Modül 6 Tartışma Sorusu 4'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	74
Tablo 33. Modül 6 Tartışma Sorusu 5'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	75
Tablo 34. Modül 7 Tartışma Sorusu 1'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	75
Tablo 35. Modül 7 Tartışma Sorusu 2'ye verilen yanıtlara ilişkin bulgular	77
Tablo 36. Modül 7 Tartışma Sorusu 3'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	78
Tablo 37. Modül 7 Tartışma Sorusu 4'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	79
Tablo 38. Modül 7 Tartışma Sorusu 5'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	80
Tablo 39. Modül 8 Tartışma Sorusu 1'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	81
Tablo 40. Modül 8 Tartışma Sorusu 2'ye verilen yanıtlara ilişkin bulgular	83
Tablo 41. Modül 8 Tartışma Sorusu 3'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	84
Tablo 42. Modül 8 Tartışma Sorusu 4'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	85
Tablo 43. Modül 8 Tartışma Sorusu 5'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	86
Tablo 44. Modül 9 Tartışma Sorusu 1'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	87
Tablo 45. Modül 9 Tartışma Sorusu 2'ye verilen yanıtlara ilişkin bulgular	87
Tablo 46. Modül 9 Tartışma Sorusu 3'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	88
Tablo 47. Modül 9 Tartışma Sorusu 4'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	89
Tablo 48. Modül 9 Tartışma Sorusu 5'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	90
Tablo 49. Modül 10 Tartışma Sorusu 1'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	91
Tablo 50. Modül 10 Tartışma Sorusu 2'ye verilen yanıtlara ilişkin bulgular	92

Tablo 51. Modül 10 Tartışma Sorusu 3.a'ya verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	93
Tablo 52. Modül 10 Tartışma Sorusu 3.b'ye verilen yanıtlara ilişkin bulgular	93
Tablo 53. Modül 10 Tartışma Sorusu 4'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	94
Tablo 54. Modül 10 Tartışma Sorusu 5'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	95
Tablo 55. Modül 11 Tartışma Sorusu 1'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	95
Tablo 56. Modül 11 Tartışma Sorusu 2'ye verilen yanıtlara ilişkin bulgular	96
Tablo 57. Modül 11 Tartışma Sorusu 3'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	97
Tablo 58. Modül 11 Tartışma Sorusu 4'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	98
Tablo 59. Modül 11 Tartışma Sorusu 5'e verilen yanıtlara ilişkin bulgular.....	98
Tablo 60. Modül 3. Öğrenme Merkezleri ve Öğretmenin Rolü	106
Tablo 61. Modül 4. Eğitimin Planlanması.....	107
Tablo 62. Modül 5. Eğitimin Uygulanması.....	108
Tablo 63. Modül 6. Eğitimin Değerlendirilmesi.....	109
Tablo 64. Modül 7. Sınıf Yönetimi I	110
Tablo 65. Modül 8. Sınıf Yönetimi II	111
Tablo 66. Modül 9. Aile Katılımı	112
Tablo 67. Modül 10. Aile Eğitimi	113
Tablo 68. Modül 11. İhmal ve İstismar	113
Tablo 69. ECERS toplam öntest ve sontest çıkacak puanları arasındaki farkın Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi analizine göre sonuçları.....	116
Tablo 70. ECERS alt boyutları öntest ve sontest puanları arasındaki farkın Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi analizine göre sonuçları.....	116
Tablo 71. Modüllere ilişkin ön ve son değerlendirme puanları arasındaki farkın Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi analizine göre sonuçları.....	118

PROJE ÖZETİ

“Okul Öncesi Öğretmenleri için e-Mentörlük Temelli Eğitim (e-MENTE: OÖÖ)” başlıklı proje ile Türkiye’de okul öncesi öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini desteklemek için e-mentörlük yaklaşımına dayalı tasarım tabanlı “e-MENTE: OÖÖ” Programının geliştirilmesi ve etkililiğinin sınanması amaçlanmıştır. Tasarım tabanlı araştırma modeli çalışmanın yöntemi olarak seçilmiştir. Projenin ilk aşamasında, 105 okul öncesi öğretmeni ile yapılan odak grup görüşmelerinden elde edilen bulgular dikkate alınarak mentilerin gereksinimlerine uygun bir e-MENTE:OÖÖ eğitim programı tasarlanmış ve e-öğrenme olanaklarının tümünü kapsayan, tartışma forumları, canlı dersler ve modüllerin yönetilmesine imkân veren bir “Öğretim Yönetim Sistemi” oluşturulmuştur. Öğretim Yönetim Sistemi içindeki her bir 12 modül için içerik, amaçlar, modül materyalleri, e-kitaplar, videolar, modül ön görüşme soruları, modül sonu değerlendirme soruları ve mentörlük sürecinin işlenmesine destek veren tartışma soruları hazırlanarak sisteme yüklenmiştir. e-MENTE:OÖÖ Programının uygulama sürecinde beş farklı ilde toplamda 18 asil 9 yedek gönüllü öğretmen-menti belirlenmiştir. Toplamda 9 mentör (araştırmacı) uygulama sürecinde yer almış ve her mentör iki menti ile beş ay boyunca uygulama sürecini yürütmüştür. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak “Odak Grup Görüşme Formu”, “Sınıf İçi Gözlem Formu”, “Doküman İnceleme Kontrol Listesi”, “Okulöncesi Öğrenme Ortamı Değerlendirme Ölçeğinin yeni versiyonu (ECERS – R) kullanılmıştır. Ayrıca modül etkinlikleri ön ve son değerlendirme soruları, tartışma forumu soruları, canlı dersler, Öğretmen Gelişim Dosyaları ve e-Mentörlük Temelli Eğitim (e-MENTE: OÖÖ) Programı Genel Değerlendirme Anketi de veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Elde edilen nitel veriler betimsel analiz ile nicel veriler ise Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ile analiz

edilmiştir. Elde edilen bütün nitel ve nicel bulguların, e-MENTE:OÖÖ Programının okul öncesi öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini desteklediği ve e-mentörlük yaklaşımını temel alan öğretim yönetim sistemini öğretmene ulaştırmada etkili bir yöntem olduğunu kanıtladığı söylenebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: okul öncesi öğretmenleri, e-mentörlük, okul öncesi eğitim programı, mesleki gelişim

Project Summary

The aim of the project is develop, implement and assess the effectiveness of e-MENTE: OÖÖ Program based on e-mentoring approach to support professional development of preschool teachers in Turkey with the project titled e-Mentoring Based Education for Preschool Teachers (e-MENTE: OÖÖ) Program. The design-based research model was chosen as the method. In the first phase of the project, based on the findings obtained from focus group discussions realized with 105 preschool teachers an e-MENTE: OÖÖ Program was designed in accordance with the needs of the mentees and a “Learning Management System” was created that allows for the management of discussion forums, lectures and modules covering all of the e-learning possibilities. For each 12 modules in the Instructional Management System; contents, objectives, module materials, e-books, videos, module pre and post evaluation questions, discussion questions supporting the process of mentoring were prepared and uploaded to the system. In the implementation process, 18 permanent and 9 substitute volunteer teachers-mentees were identified in five different cities. 9 mentors (researchers) were involved in the implementation process, including two mentors for each cities but one mentor in only one of the cities. Each mentor carried out the implementation process with two mentees. “Focus Group Interview Form”, “Classroom Observation Form”, “Document Review Checklist”, “Early Childhood Environment Rating Scale (ECERS - R)” were used as data collection tools. In addition, module pre and post evaluation questions, discussion forum questions, lectures with video talk, Teacher Portfolios and e-Mentoring Based Training (e-MENTE: OÖÖ) Program General Evaluation Questionnaire were used. Qualitative data were analyzed by descriptive analysis and quantitative data were analyzed by Wilcoxon signed-rank test. All these findings proved that the e-MENTE: OÖÖ Program supports preschool teachers’ professional development and it is an effective method for reaching learning management system based on the e-mentoring approach to the teachers.

Keywords: preschool teachers, e-mentoring, preschool education program, professional development

GİRİŞ

Okul öncesi öğretmenlerinin mesleki yaşamlarında bilgilerinin güncellenerek yenilenmesi ve desteklenmesi ile ilgili çalışmalar; MEB, özel kuruluşlar veya sivil toplum örgütlerinin organizasyonunda yürütülen hizmet içi eğitimler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Hizmet-içi eğitimlerin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesine yönelik birçok yayın olmasına, bu çalışmalardan verimlilik elde edilmesi için gerekli önerilerin verilmesine karşın (Akhun, 1977; Pehlivan, 1992, 1994) bu süreçte çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Ülkemizin büyüklüğü ve öğretmen sayısının fazlalığı nedeniyle öğretmenlerin bu hizmetlere erişimde eşit haklara sahip olamadıkları gözlemlenmektedir. Diğer yandan, hizmet içi eğitim çalışmalarının niteliği ve öğretmenlerin ihtiyaçlarını karşılamadaki yeterliliği ile öğretmenlerin bu eğitimlere katılmadaki gönüllülükleri de tartışılan konulardır (Önen vd., 2009, Haktanır 2014b). Öğretmenlerin, uygulanan hizmet içi eğitim programları kapsamında bilgilendirme, seminer ve toplantılardan yararlanma oranlarının çok düşük olduğu belirlenmiştir (TED, 2009). Hizmet içi eğitim programlarının; içerik ve işleyiş açısından öğretmenin ihtiyacını karşılamaması ve kalabalık gruplarla eğitimlerin planlanmasının (Guskey, 2000) yanı sıra öğretmenlerin bilgilerini güncellemelerine ve kuramsal bilgiyi uygulamaya dönüştürmelerine yardımcı olacak lider kişilerin olmaması (Haktanır 2014b) da bu eğitimlerin etkililiğini düşürmektedir.

İnternet ve bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, bilginin paylaşımıyla ilgili bütün disiplinlerde yoğun ve hızlı değişimlerin yaşanmasına neden olmuştur. Bu kapsamda ortaya çıkan kavramlardan birisi de “mentörlük” (mentorship) kavramıdır (Uysal ve Sığırı, 2011). Özellikle yer, zaman ve ortamdaki bağımsız olarak